

Enlloc com a Utopia

JOAN VERGÉS

L'aparició d'*Utopia*, de Thomas More, ha estat un dels fets més rellevants del panorama editorial català de l'any 2009 que fa poc hem deixat enrere. I és que encara que sembli difícil de creure, en la nostra llengua no hi havia cap traducció feta directament del llatí de l'obra de More. Que fos així, és clar, diu molt de preocupant de la situació de la literatura assagística catalana. Però, afortunadament, en la mesura que la situació continua essent crítica, també diu molt de bo de la iniciativa de l'Editorial Accent, que mostra tenir un tremp i un senderi que prometen gestes memorables.

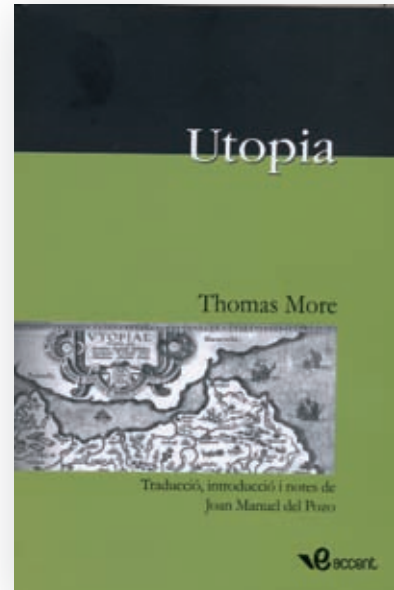
L'obra de More constitueix una fita ineludible de la literatura universal. Ho demostra, per exemple, un fet tan simple i evident com ara que el terme *utopia* –que More es va inventar aquí– figura en la immensa majoria de llengües modernes. És a dir, és un llibre que ha tingut una influència enorme d'ençà de la seva publicació, l'any 1516.

Tothom sap, més o menys, de què tracta. L'obra consta de dues parts ben diferenciades, que, en realitat, More va escriure en moments diferents. La primera consisteix en un diàleg entre, d'una banda, Hytlodeu –un mariner portuguès que ha acompanyat Amerigo Vespucci en els viatges que aquest ha fet per les Índies «descobertes» pels espanyols– i, de l'altra, Peter Giles i Thomas More –personatge homònim de l'autor que convé no confondre amb l'autor–. En aquest diàleg, de reminiscències plàtoniques òbvies, Giles i More escolten el relat de les coses que ha vist Hytlodeu a les Índies, la majoria molt interessants. Davant del coneixement i la saviesa que exhibeix el mariner portuguès, Giles i More li suggereixen que es posi al servei d'algun monarca. Però Hytlodeu s'hi nega rotundament, perquè els governants no fan mai cas dels filòsofs –en aquest sentit, doncs, un dels temes del

llibre és la qüestió clàssica del rei filòsof–. De fet, afegeix, seria molt fàcil acabar amb els mals d'Anglaterra si el rei estigués disposat a escoltar-lo i volgués dur a terme certs canvis. N'hi hauria prou, diu, que s'acabés amb la propietat privada, i així ja no hi hauria més robaris ni assassinats. I per demostrar-ho descriu la república d'Utopia, on va viure quan va estar a les Índies. Tota la segona part del llibre correspon a la descripció detallada que fa Hytlodeu d'aquesta república harmònica i virtuosa en la qual no hi ha conflictes perquè no hi ha propietat privada.

Evidentment, qualsevol lector cotani de More sabia que la descripció d'aquesta segona part era ficció. Qualsevol lector d'avui dia també ho sap. El lector un pèl més informat sap fins i tot que és gairebé una broma que More va fer al seu amic Erasme de Rotterdam, en resposta a la dedicatòria que aquest li havia fet del seu *Elogi de la follia*. Hi ha mil indicis que ens ho mostren: el nom *Hytlodeu*, que en grec significa 'el que diu ximpleries', el fet que la república perfecta estigui a Utopia, que vol dir 'no-lloc', etcètera. No obstant això, el que d'ençà de la publicació del llibre ha captivat les ments dels homes és que allò que es descriu sobre aquesta república és factible, no contradiu cap possibilitat lògica. L'èxit del llibre i la creació del gènere utòpic que va inaugurar segurament es deuen a la inquietud de qualsevol lector quan es pregunta «I si fos així?». Potser no és l'actitud més adequada que ha de tenir el lector avisat. Segurament no és pas la lectura correcta de l'obra. Però tant li fa. La història de la literatura és plena d'èxits basats en errors de lectura.

Sigui com sigui, ens hem d'alegrar enormement que hagi sortit finalment en català una obra imprescindible com *Utopia* i que l'hagi traduït i editat Joan Manuel del Pozo, que hi ha fet un treball extraordinari.

THOMAS MORE

Utopia

Traducció, introducció i notes de Joan Manuel del Pozo.

Ed. Accent. Girona, 2009.
196 pàgines.

PEP SOLÀ

La bastida dels somnis

CCG Edicions.
Girona, 2010.
528 pàgines.

Un llibre de gran interès que aporta molta documentació inèdita sobre el poeta Joan Vinyoli, escrit per un dels més profunds coneixedors de la seva obra. Inclou correspondència amb autors com Carles Riba, Salvador Espriu, J. V. Foix o Miquel Martí i Pol.